

BÀI HỌC CỦA THẦY MO

Bà Viễn, con gái cụ Pù Sấn, người Nùng ở Cao Bằng kể chuyện: Hồi đầu năm 1942, do yêu cầu công tác gấp, Bác Hồ đã phải quyết định mạo hiểm đi ban ngày trên con đường từ Nước Hai về Pác Bó dù phải qua đồn đồn Đôn Chương, mà người dẫn đường, bảo vệ chính là anh Pù Sấn, ngày ấy Pù Sấn là một chiến sĩ cách mạng cốt cán tại địa phương.

Sau khi đã tính toán và quyết định, Bác lập “kịch bản” rồi đích thân “đạo diễn” cuộc hành trình. Pù Sấn đóng vai người con đi mời dẫn ông thầy mo về cúng cho mẹ vợ bị con ma nó hành đang ốm nặng. Pù Sấn phải nhờ bố đi mượn trang phục và đồ cúng lễ của thầy mo cho Bác sắm vai. Trước khi đi Bác bảo Pù Sấn cùng Bác hóa trang tập thử vài lần cho quen. Bác còn đặt ra giả thiết những tình huống bất trắc trên đường đi để xử lý ra sao hòng che mắt địch. Bác gọi ra rất tỉ mỉ, chu đáo và nhắc nhở Pù Sấn phải thật bình tĩnh không để lộ trên nét mặt sự lo lắng hoang mang, cử chỉ luống cuống dễ bị địch nghi ngờ phát hiện.

Hai bác cháu lên đường. Khi chỉ còn cách đồn Đôn Chương chừng vài trăm mét, Bác bỗng dẫn bước đi lên ngang sát Pù Sấn hỏi một số việc có ý kiểm tra tâm trạng tinh thần, và nhắc nhở cách ứng xử với bọn lính gác. Bác hỏi Pù Sấn:

- Chú nhớ vai kịch không ?

- Thưa Bác, cháu nhớ mà!

- Nhớ là người làm gì ?

- Đi đón thầy Mo về cúng cho mẹ vợ ốm nặng. Diễn biến trên đường đúng như “kịch bản”. Hai bác cháu vừa bước tới trạm gác thì một tên lính đồng mặt mày bặm trợn quát :

- Hai người này đi đâu ?

Pù Sấn nhanh nhẩu trả lời:

- Mình đi mời thầy mo về nhà cúng cho mẹ vợ mình ốm đấy!

- Có thật không ?

- Thật lắm mà!

Một thằng chạy ra bới tung gánh đồ của Pù Sấn thấy có đủ đồ nghề quần áo, sách kinh, giấy sớ, bùa, dầu ấn gỗ ... nên chúng cho đi. Nhưng Pù Sấn vừa cất gánh lên vai thì thằng Tòng, xã đoàn trưởng cũng vừa đi tới, nắm vai đòn của Pù Sấn hí hửng nói :

- May mắn quá mà! Vợ tao cũng đang ốm, phải nhờ ông thầy Mo này vào nhà cúng ngay cho vợ tao khỏi bệnh thôi!

Tình huống thật khó xử. Nếu nhận lời thì sẽ kéo dài thời gian làm lỡ việc của Bác, nguy hiểm hơn là lỡ vô tình để lộ ra thì khác nào cá đã vào trong lưới. Nhớ lời Bác dặn trước khi đi là phải thật bình tĩnh, sáng suốt ứng phó, Pù Sấn nghĩ ngay ra cách từ chối khéo:

- Không được đâu mà! Mẹ vợ mình ôm nặng lâu lắm rồi, phải đưa thầy mo về cúng ngay thôi! Sau đó mình sẽ dẫn đến cúng cho vợ xã đoàn trưởng.

Anh Pù Sấn còn nghĩ ra màn kịch ghé sát tai lão Tòng:

- Mình nói theo cái bụng nghĩ nhé: ông thầy mo này không giỏi lắm đâu, chiều ý mẹ vợ mà phải đi mời thôi!

Tên Tòng chưa tin lời Pù Sấn nói nên vỗ vai Bác hỏi chuyện thăm dò. Không hẹn mà hợp ý nhau, Bác Hồ cũng diễn xuất rất khéo làm ra vẻ bị vỗ vai bất ngờ giật mình, với điệu bộ ông thầy mo có đôi tai nghễnh ngãng, giọng ề ề, khi nói Bác cố ý để lộ bộ răng nhe xỉn ám khói thuốc y chang một ông già người địa phương mặc bộ quần áo chàm xộc xệch, đầu quấn cái khăn cũ lồi thoi, dáng vẻ ngờ nghệch nên nó cũng không thêm mời nữa. Sau này anh Pù Sấn mới biết Bác đã dùng cơm nếp, nhựa sung hóa trang bộ răng bản đó để che mắt địch.

Bác và anh Pù Sấn về tới bản Nà Mạ ở lại tránh địch đang quây càn rồi đi tiếp về hang Pác Bó. Dù được anh Đức Thanh báo cáo có anh Kim Đồng đi trước thăm dò địch tình rồi, Bác vẫn chưa an tâm lắm. Bác cho gọi anh Kim Đồng tới vừa là để lần đầu biết mặt làm quen, vừa là để Bác trực tiếp hỏi về tình hình địch có thực đã rút hết vùng quanh Pác Bó chưa.

Sau khi trực tiếp hỏi chuyện anh Kim Đồng, Bác đã nói với anh Đức Thanh:

- Chú bé này có nét linh lợi, gan dạ, hay lắm!

Qua câu chuyện này, chúng ta càng thấy rõ tác phong làm việc của Bác Hồ ngay từ ngày đầu cách mạng. Bác đã rất cẩn thận chu đáo trong khi sử dụng cán bộ, không những chỉ giáo dục, bảo ban, bày vẽ kỹ càng, mà còn luôn theo dõi, kiểm tra, nhắc nhở khi thi hành công vụ.

